

ΜΑΡΟΥΛΑ ΚΛΙΑΦΑ
Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
από τη *συγγραφέα του βιβλίου*

ΜΕΤΟΙΧΙΣΜΙΟ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ

Αυτό το έντυπο θα σου δώσει κλειδιά για την επεξεργασία του βιβλίου *Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα* της Μαρούλας Κλιάφα.

ΘΑ ΣΕ ΒΟΗΘΗΣΕΙ ΝΑ:

- εμπλακείς στην ιστορία και να μπορέσεις να εκφράσεις γραπτά ή προφορικά βαθύτερες σκέψεις ή και να εκφραστείς καλλιτεχνικά,
 - εργαστείς διαθεματικά,
 - εξετάσεις το θέμα από πολλές πλευρές,
 - ερευνήσεις, να αναφερθείς σε άλλα κείμενα, εικόνες κ.ά.,
 - συνεργαστείς, να μοιραστείς σκέψεις και απόψεις,
 - αναπτύξεις διάλογο,
 - μπορέσεις να αξιοποιήσεις τις ικανότητές σου,
- γίνεις ενεργητικός αναγνώστης,
 - να διαβάσεις δημιουργικά,
 - να σκεφτείς πάνω σ' αυτό που διάβασες,
 - να δώσεις προεκτάσεις και
 - να διευρύνεις το περιεχόμενο του βιβλίου αποκαλύπτοντας όλο του το εύρος.

Κυρίως όμως να απολαύσεις την ανάγνωσή του!

ΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Το μυθιστόρημα *Μια μπαλάντα για τη Ρεβέκκα* έχει για θέμα την ιστορία μιας Εβραιοπούλας στα χρόνια της Κατοχής.

Ας δούμε μαζί ποια είναι τα πιο σημαντικά γεγονότα εκείνης της περιόδου για τα οποία γίνεται λόγος και στο βιβλίο.

1933 Ο Αδόλφος Χίτλερ με την ψήφο του γερμανικού λαού ανέρχεται στην εξουσία. Στόχος του να κατακτήσει την Ευρώπη και να δημιουργήσει τον υπεράνθρωπο.

Παρατηρήστε τις τέσσερις καρικατούρες και προσπαθήστε να τις ερμηνεύσετε.

1

.....
.....
.....
.....
.....

2

.....
.....
.....
.....
.....

3

.....
.....
.....
.....
.....

4

.....
.....
.....
.....
.....

1936 Ο Ιωάννης Μεταξάς εκλέγεται Πρωθυπουργός της Ελλάδας. Λίγο αργότερα κηρύσσει Δικτατορία.

Παρατηρήστε τη φωτογραφία και σχολιάστε τον χαιρετισμό προς τον Ι. Μεταξά.

.....

.....

.....

.....

1939 Οι Γερμανοί εισβάλλουν στην Τσεχοσλοβακία. Στη συνέχεια, σειρά έχουν η Ολλανδία, το Βέλγιο, η Γαλλία και δύο χρόνια αργότερα η Σοβιετική Ένωση.

Ποια είναι τα συναισθήματα των γυναικών στη διπλανή φωτογραφία; Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Πολίτες της Πράγας υποχρεώνονται να χαιρετούν ναζιστικά. ▲

.....

.....

.....

1940 Η Ιταλία κηρύσσει πόλεμο στην Ελλάδα. Ο Μεταξάς απαντάει με ένα ηχηρό ΟΧΙ. Επιστράτευση. Νίκες του ελληνικού στρατού.

Σχολιάστε το σκίτσο.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1941 Οι Γερμανοί επιτίθενται και καταλαμβάνουν την Ελλάδα. Πείνα στις μεγαλουπόλεις. Μαυραγορίτες κατακλύζουν τη Θεσσαλία η οποία βρίσκεται υπό τη δικαιοδοσία των Ιταλών.

Παρατηρήστε τη φωτογραφία των μαυραγοριτών και σχολιάστε τη.

.....

.....

.....

1942 Ιδρύονται οι αντιστασιακές οργανώσεις ΕΑΜ και ΕΔΕΣ.
Οι πρώτοι αντάρτες βγαίνουν στα βουνά.

Ψάξτε στο διαδίκτυο και βρείτε στοιχεία για τις οργανώσεις ΕΑΜ και ΕΔΕΣ.

.....
.....
.....
.....

1943 Η 6η στρατιά του Χίτλερ στο Στάλιγκραντ συνθηκολογεί.
Ο Στέφανος Σαράφης αναλαμβάνει την αρχηγεία του ΕΛΑΣ.
Οι σύμμαχοι αποβιβάζονται στη Σικελία.

Στη φωτογραφία φαίνεται μια ομάδα ανταρτών τον χειμώνα του 1943. Τι παρατηρείτε;

.....
.....
.....
.....

1944 Οι Γερμανοί συλλαμβάνουν και εκτοπίζουν τους Εβραίους της Θεσσαλίας. Οι σύμμαχοι αποβιβάζονται στη Νορμανδία.
Τον Οκτώβριο οι Γερμανοί αποχωρούν από την Ελλάδα.

Παρατηρήστε τα σκίτσα κρατουμένων στα γερμανικά στρατόπεδα συγκέντρωσης και σχολιάστε τα.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

1945 Η Γερμανία συνθηκολογεί.
Ο Χίτλερ αυτοκτονεί. Ο πόλεμος τελειώνει.

Το άγαλμα της ειρήνης ▶
βρίσκεται σ' ένα από
τα πεδία των μαχών
στη Νορμανδία.

◀ Η σύνθεση με την
επιγραφή Non Violence
βρίσκεται έξω από
το Mémorial de Caen
Musée («Μουσείο μνήμης»
στην πόλη Καέν
της Νορμανδίας).

Ποια είναι η γνώμη σας για τον τρόπο με τον οποίο εκφρά-
ζονται οι σύγχρονοι καλλιτέχνες;

.....
.....
.....
.....

ΚΑΤΑΝΟΟΥΜΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΑΠΑΝΤΑΜΕ...

1) Τι σημαίνει ο τίτλος του β' κεφαλαίου «Κοιμηθήκαμε
σκλάβοι και ξυπνήσαμε ελεύθεροι»;

.....
.....
.....

2) Τι σημαίνει η φράση «Τα φαινόμενα συχνά μας εξαπα-
τούν»;

.....
.....
.....

3) Πώς κρίνετε τη συμπεριφορά της Αυγούστας;

.....
.....
.....

4) Γιατί η Ρεβέκκα αποφεύγει να θυμάται το παρελθόν;

.....
.....
.....

5) Σε ποιο σημείο πιστεύετε πως υπάρχει στο βιβλίο κορύφωση;

.....
.....
.....

6) Γιατί, κατά τη γνώμη σας, η Ρεβέκκα, όταν πλησίασε τη στέρνα με το νερό και αισθάνθηκε τον πειρασμό να βουτήξει, τρόμαξε και το έβαλε στα πόδια; Τι σκέφτηκε;

.....
.....
.....

7) Πιστεύετε ότι είναι εύκολο για μια έφηβη να ζήσει ολομόναχη για ένα τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα;

.....
.....
.....

8) Όταν η Ρεβέκκα αρχίζει να παίζει στο πιάνο την μπαλάντα που συνέθεσε για χάρη της ο Κωνσταντίνος, ανακαλύπτει πως μια νότα είναι χαλασμένη. «Στο πιάνο υπάρχει ένα κενό. Όπως και στη ζωή μου» γράφει. Τι εννοεί;

.....
.....
.....

ΤΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Σκιαγραφήστε με λίγα λόγια τα κύρια πρόσωπα του μυθιστορήματος.

Πατέρας:

Μητέρα:

Παππούς Χριστόφορος:

Παππούς Οβαδίας:

Γιαγιά Σαρίνα:

κ. Εμμανουήλ:

Αυγούστα:

Αντρίκος:

Κωνσταντίνος:

κ. Μάγγος:

ΛΕΞΕΙΣ - ΚΛΕΙΔΙΑ

εργατικότητα, αποφασιστικότητα, προδοσία, αλληλεγγύη, τρυφερότητα, καιροσκοπισμός, καταποσύνη, θάρρος, πατριωτισμός

ΜΕ ΔΦΟΡΜΗ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ, ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΖΟΜΑΣΤΕ ΚΑΙ ΣΥΖΗΤΑΜΕ...

1) Η Ρεβέκκα είναι παιδί ενός Εβραίου και μιας χριστιανής. Η ίδια ομολογεί πως «κάποιες φορές νιώθει λιγάκι ξεκρέμαστη».

Τι γνώμη έχετε για τους μεικτούς γάμους;

.....
.....
.....
.....

2) Με τους βομβαρδισμούς η οικογένεια της Ρεβέκκας καταφεύγει σε ένα χωριό όπου η ζωή της φαίνεται αρχικά δύσκολη.

Συζητήστε και συγκρίνετε τον διαφορετικό τρόπο ζωής και νοοτροπίας των ανθρώπων της πόλης και του χωριού. Υπάρχουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα; Ποια;

.....
.....
.....
.....

3) Η Αύρα ήταν η καλύτερη φίλη της Ρεβέκκας. Κι όμως, κάποια στιγμή της ζήτησε να πάψουν να βλέπονται. Γιατί; Συζητήστε το θέμα της φιλίας. Τι σημαίνει για τον έφηβο αληθινός φίλος;

.....
.....
.....
.....

4) Τη Ρεβέκκα και τον Αντρίκο τους συνδέει ένα αμοιβαίο βαθύ αίσθημα που οι ίδιοι πιστεύουν ότι είναι έρωτας. Τι ρόλο παίζει σήμερα ο έρωτας στη ζωή των νέων;

.....
.....
.....
.....

5) Τα σχολεία στην κατοχή υπολειτούργουσας. Ο πατέρας της Ρεβέκκας την υποχρέωνε να διαβάζει με τις ώρες στο σπίτι, γιατί πίστευε πως «για να πάμε μπροστά σαν χώρα, χρειαζόμαστε ανθρώπους μορφωμένους». Συμφωνείτε με αυτή την άποψη;

.....
.....
.....
.....

ΔΙΑΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- 1) Στο βιβλίο συναντάμε τις λέξεις σπιούνος, καθοδηγητής, γιάφκα, αντίποινα, τριεψιλίτης, λεγεωνάριος, δωσίλογος, συναγωνιστής, λαοκρατία, συνουσία, διχασμός, ισονομία, μοναρχία. Η Ρεβέκκα συνήθιζε να σημειώνει τις άγνωστες λέξεις σε ένα τετράδιο και να ψάχνει την ερμηνεία τους στο λεξικό. Κάντε και εσείς το ίδιο.
- 2) Στην κατοχή οι παπούδες σας ήταν παιδιά. Ζητήστε τους να σας αφηγηθούν ένα περιστατικό από την εποχή εκείνη και μαγνητοφωνήστε το.
- 3) Ψάξτε στο διαδίκτυο το λήμμα «Θέατρο στο βουνό» για να δείτε φωτογραφίες από θεατρικές παραστάσεις των ανταρτών στα ορεινά χωριά της Θεσσαλίας και στα απελευθερωμένα Τρίκαλα.
- 4) Αν στο σχολείο ή στο σπίτι υπάρχει η δυνατότητα, ακούστε το χορωδιακό τραγούδι «Va Pensiero» από την όπερα «Ναμπούκος».

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ

Η λογοτεχνία δεν είναι μάθημα σαν τα άλλα, δεν έχει ύλη, δεν έχει στόχο να δώσει συγκεκριμένες γνώσεις, δεν είναι μετρήσιμη και τέμνει όλα τα αντικείμενα του αναλυτικού προγράμματος. Ταυτόχρονα μπορεί να μιλήσει στα βαθύτερα στρώματα της ψυχής του αναγνώστη.

Ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα λογοτεχνίας είναι μια οργανωμένη πρόταση για να διαβαστεί και να συζητηθεί ένα βιβλίο σε μια σχολική ή άλλη ομάδα. Είναι μια μέθοδος που ζητά από τους αναγνώστες -μαθητές και εκπαιδευτικούς- να έχουν ενεργητική συμμετοχή και να συνεργαστούν ώστε όλοι να εμβαθύνουν στο περιεχόμενο του βιβλίου.

ΞΗΜΕΡΩΜΑ 28ΗΣ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940. Η ΡΕΒΕΚΚΑ, ΜΙΑ ΝΕΑΡΗ ΕΒΡΑΙΟΠΟΥΛΑ, ΧΑΝΕΙ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΜΕΡΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ, ΕΞΑΙΤΙΑΣ ΜΙΑΣ ΑΜΥΓΔΑΛΙΤΙΔΑΣ, ΚΑΙ ΠΑΙΡΝΕΙ ΜΙΑ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ: ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΟΥΣΑ ΣΕ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΜΕΓΑΛΕΣ ΣΤΙΓΜΕΣ ΠΟΥ ΕΡΧΟΝΤΑΙ. ΤΗΝ ΕΦΗΒΕΙΑ ΤΗΣ ΣΗΜΑΔΕΥΟΥΝ ΔΙΑΦΟΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ, ΕΥΧΑΡΙΣΤΑ ΚΑΙ ΔΥΣΑΡΕΣΤΑ, ΣΥΝΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΔΙΑΔΗΛΩΣΕΙΣ, ΦΙΛΙΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΔΟΣΙΕΣ, ΝΕΑΝΙΚΑ ΧΤΥΠΟΚΑΡΔΙΑ, ΟΝΕΙΡΑ ΚΑΙ ΕΠΩΔΥΝΟΙ ΑΠΟΧΩΡΙΣΜΟΙ.

Ένα βιβλίο μυθοπλασίας που διατρέχει την Κατοχή, περιγράφοντας ταυτόχρονα το εσωτερικό ταξίδι της ηρωίδας προς την ενηλικίωση. Ένα βιβλίο που με την πλοκή του συναρπάζει και με την αλήθεια του συγκινεί όχι μόνο τους έφηβους αλλά και τους ενήλικους αναγνώστες.

Κυκλοφορεί
από τις εκδόσεις
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

«Το εν λόγω μυθιστόρημα είναι γερά στερεωμένο στην πραγματικότητα της τότε εποχής και άρα συνιστά έναν χρήσιμο και ταυτόχρονα “ελκυστικό” οδηγό στα οδυνηρά εκείνα συμβάντα. Η Μαρούλα Κλιάφα, παλαιά γνώριμη και βραβευμένη συγγραφέας, παραδίδει ένα αναγκαίο για τους σημερινούς νέους βιβλίο».

Σταυρούλα Γ. Τσούπρου. *Η Αυγή της Κυριακής*